

Præstationssamfundet – det
driver rovdrift på os!

Anders Petersen

Præstationssamfundet

Dagsorden:

Indflyvning – om lykken som forventning

Præstationssamfundets sociale regler og normer

Præstationssamfundet som kronisk belastning

Kravet om Lykke...

Indflyvning

Kravet om Lykke...

Lykken er et problem for dem, der ikke har noget problem: Lykken optræder ikke som noget unormalt man opdager inde i en selv gennem forskellige former for introspektion. Nej, den er et potentiale, der **skal** udøves i ens hverdagsliv (Sam Binkley, 2014)

Kravet om Lykke...

- I vores tid synes lykke altså ikke at være en mulighed, som vi kan forfølge. Nej, det er blevet en forventning, som vi skal indfri.
- For vi alle sammen potentialet til at blive lykkelige – særligt de yngre generationer får konstant at vide, at alt er lagt tilrette for dem!
- Hvad skulle efterhånden stoppe dem på lykkens vej...
- Så JUST DO IT... Ind i kampen!

Kravet om Lykke...

- Og det går jo tilsyneladende godt!
- For efter en tur lidt nede på listen, er danskerne kravlet op på tredjepladsen ift. kåringen som verdens lykkeligste folk!
- Kun nordmændene og finnerne er mere lykkelige end os – men de har jo også alle deres oliepenge og en smukkere natur...
- Men alligevel hurra for os – vi er gode til at være lykkelige!

Kravet om Lykke...

- Men hvordan er vi gode - hvordan forklares tredjepladsen?
 - Danskerne er nemme at stille tilfredse: Vi er glade for, hvad vi får! Professor i Demografi, Kaare Christensen.
 - Danskerne stoler på hinanden. Når vi står sammen, kan vi lykkes med alting, samtidig med at vi har en stærk tro på, at vi har selvbestemmelse over vores eget liv... Og børn gør os ikke lykkelige. Professor i økonomi, og lykkeforsker, Christian Bjørnskov.
 - Lykken ligger i de danske gener, siger nogle helt tredje.

Præstationssamfundet

Men hov... noget truer
åbenbart vores
lykkelige hverdagsliv

Præstationssamfundet

- Tallene fra den nyudgivne Sundhedsprofil taler for sig selv. Tallene fra 2013 til 2017 er entydige i deres negative udvikling: Og det er **ungdommen**, der står for skud!
- Markant flere er stressede – og udgangspunktet var højt: Ca. 430.000 danskere (ca. 12 procent af befolkningen) har symptomer på alvorlig stress hver dag.
- Forsikringsselskaberne melder om et uhørt stresspres, der presser deres konti og deres forsikrede.
 - Markant flere er generet af depressionssymptomer – og depression har længe været en folkesygdom!
 - Markant flere er generet af angst relaterede symptomer – og angst er blevet en børnesygdom!
 - Markant flere er ramt af dårligt mentalt helbred generelt, og er uønsket alene.
 - Og resultaterne viser, at udviklingen er mest markant blandt den yngre del i befolkningen.
 - Sammenlignet med tidligere, er der markant flere unge i alderen 16-24 år (både mænd og kvinder), som har et dårligt mentalt helbred.
 - Dette gælder til dels også de 25-34 årige. Blandt disse grupper, ses der også markante stigninger for symptomer relateret til den mentale helbredstilstand bl.a. træthed, hovedpine og søvnproblemer.

Gymnasieelever er lige så stressede som de 20 pct. mest stressede voksne

Kampen om karakterer er ifølge en ny forskningsrapport medvirkende til at presse gymnasieelever i en sådan grad, at over halvdelen af 2.g-eleverne fra to gymnasier er lige så hårdt ramt af stress som de 20 procent mest stressede i den voksne befolkning. Det går ud over elevernes sociale liv og kan føre til øget frafald og psykisk sygdom

'Jeg havde hørt rigtig meget om karakterræs i gymnasiet. Det slap vi for, så vi kunne få ro til at få et godt socialt liv i klassen,' siger Victoria Witzeling (tv.) fra 2.t på Øregård Gymnasium i Hellerup.

 Jakob Dall

Ekspert om rekordlav kriminalitet: Unge bliver i stedet syge af stress og angst

De unge 14-15 årige begår mindre kriminalitet, men er blevet så ambitiøse og seriøse, at de bliver syge i stedet.

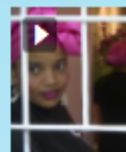
SENESTE INDLAND

- Minister til muslimske friskoleundskyldninger for ikke at udsatte børn**
KL 18.30
- VIDEO 20-årige Seda: Jeg kunne en skibscontainer**
KL 17.57
- Arkitekt om containerboliger: boliger er næsten aldrig midl**
KL 16.01

SENESTE VIDEO

VIDEO 20-årige Seda: Jeg kunne godt bo i en skibscontainer

VIDEO I går man for et godt måltid

Vores lykke er truet

- Vi befinder os i en ret så bizar situation!
- På den ene side hyldes Danmark og danskerne for at være verdens tredje-lykkeligste.
- På den anden side oplever vi, at psykiske lidelser som stress, angst og depression er blevet folkesygdomme – og at antallet af danskere på antidepressiv medicin er bemærkelsesværdigt stort!
- Hvordan er dette muligt – i hvilken samfundsmæssig kontekst kan det opstå?
- Samtidsdiagnosen – krydret med egne kvalitative interviews og andre undersøgelser!

Præstationssamfundet

Præstationssamfundets sociale regler og normer

ANDERS PETERSEN
**PRÆSTATIONS-
SAMFUNDET**

HANS REITZELS FORLAG

Præstationssamfundet

- Præstationssamfundet er karakteristisk ved at være kravdefineret!
- Der er et imperativ – en social logik - der dominerer: Du **SKAL** være aktiv og kunne præstere konstant!
- Det anerkendelsesværdige og rationelle er, at du bliver til din præstation – du er et **præstationsindivid!**
- **Men** – som præstationsindivider er vi underlagte en masse krav og forventninger om, at vi skal følge bestemte sociale normer og regler:

Præstationssamfundet

- Vi **skal helst** være noget helt særligt – gerne autentiske!
- Som C.V. Jørgensen (2000) så lyrisk synger:

Jeg drømte mig en drøm inat
Drømte jeg var en copy-cat
Høj i hatten & fuld af pral
Evigt jagtende en lav moral

- Ikke at være forskellig fra andre kan med andre ord opfattes som udtryk for en lav moral.
- Og massen...phew.

Hvilken bold vil I helst være?

Men det kan også tage overhånd ☺

Præstationssamfundet

- Vi skal udladeligt blive bedre versioner af os selv. Perfektion er "the new normal" – men forstået som en proces: For vi når aldrig i mål med det!
- Vi skal jo disrupte os selv hele tiden... modulere og gøre om: Brande os selv, blive 1% bedre hver dag og indfri vores potentiale!
- Og så skal vi helst også være:
 - ✓ omstillingsparate,
 - ✓ forandringsvillige, agile,
 - ✓ fleksible, mobile, polyvalente,
 - ✓ initiativrige, udadvendte, effektive, sociale,
 - ✓ positive, udfordrende, modige, "game" og robuste osv.

Præstationssamfundet

- Så farten er høj. Og præstationsindividet skal trives i et accelererende samfund, hvor tempoet er konstant stigende.
- Og det gælder ift. alle de markeder, vi skal gøre os lækre for:
 - Det sociale marked – gennem dine præstationer for du bedre social status...
 - Arbejdsmarkedet – det siger sig selv!
 - Dating markedet...
 - Familiemarkedet...
 - Uddannelsesmarkedet – maksimer dine præstationer ellers falder du igennem...

Præstationssamfundet

At være ung, det er stressende. Igen fordi, at man får påduttet så meget oppefra. Hvad du skal, hvad du må, og hvad du ikke må. At de, altså – der bliver sat så mange krav til, hvad man skal... Vi har et samfund, hvor det hele skal gå så hurtigt, og vi skal så hurtigt ud på arbejdsmarkedet som muligt, og vi skal vælge en uddannelse, der giver arbejde i den sidste ende, og vi må ikke vælge, hvad vi egentlig helst vil... jo det må vi måske godt, men de vil helst ikke have det. Så jeg synes, det er stressende og rådvildt at være ung.

Præstationssamfundet

- Præstationssamfundet er derfor at forstå som et **påbudssamfund**, hvor det enkelte individ disciplineres til at være ansvarlig for sit forehavende og ansvarlig for at kunne kapere **at blive et præstationsindivid!**
- Derfor **eksamineres** vi konstant i, om vi kan honorere kravene. Og vi eksaminerer os selv!
- Vi måles, vejes og tages til indtægt – og vi gør det ved os selv!
- Men forudsætningerne ændrer sig konstant: kriterierne for at opfylde normerne er **ubestemte**. De har ingen **finalitet**.
- **Svært** at vide, hvad det anerkendelsesværdige er! Skydeskiven flytter sig hele tiden.
- Det skaber grobund for en enorm **usikkerhed!**
- **Hvordan forsøger vi så at tæmme den?**

Præstationssamfundet som kronisk belastning

Præstationssamfundets sociale regler og normer: Hvad betyder de for os?

- Set fra det perspektiv har præstationssamfundets sociale regler og normer alle ingredienserne til at udgøre en **kronisk belastning**.
 - Vi kan ikke undvige de sociale regler og normer: De er **institutionaliserede**!
 - Vi skal hele tiden forsøge at efterstræbe dem – i hvert fald, hvis vi ønsker succes: Repressalier - hvem vil gerne være en taber?
 - Præstationssamfundet presser os med andre ord – og det pres risikerer at sætte sig i os som udmattelse!

Præstationssamfundets sociale regler og normer: Hvad betyder de for os?

Fordi der er det her med, at du skal være det perfekte menneske, du skal være den perfekte unge, der skal gøre alle de ting, som jeg nævnte tidligere (være social, udadvendt, have styr på tingene – red.) med at være succesfuld. Og når man ikke kan opfylde det her, så er det, at man begynder, tænker jeg, at dunke sig selv i hovedet. For så må der jo være noget i vejen med mig, fordi hvis jeg ikke passer, hvis jeg ikke kan være den succesfulde unge, så må det jo betyde, at der er noget galt med mig. Og det kunne jeg sagtens forestille mig, at det kan skabe for eksempel depressioner og sådan nogle ting. At man ikke kan leve op til de her forventninger.

Psykiske lidelser i præstationssamfundet: Hvorfor den sammenhæng?

- Ethvert fravær af forandring, mobilitet, fleksibilitet osv. er med andre ord afviklende frem for udviklende.
- Tvangen om konstant aktivitet – netop forstået som en **kronisk belastning** – er en stressfaktor: Noget, der skal udleves hele tiden uanset hvad!
- Muligheden for at **undslippe** er stort set lig nul, og muligheden for at kontrollere fordringernes indholdsmæssige beskaffenhed er stærkt reduceret.
- **Bombardementet** med normernes forventede praksisrealisering kan virke meget konkret, nemlig som stressudløsende, symptomfremkaldende og i sidste ende som depressionsinitierende.

Præstationssamfundet

Altså, det var også presset. Det har selvfølgelig været en medvirkende faktor, når man i forvejen er lidt presset med sin tid, og der bliver forlangt så meget af en, og man føler, man bare skal yde 120% hele tiden, bare for at kunne følge med. Så dræner man sig selv mere for energi... Man skal for helvede præstere i det her samfund, ikke? I hvert fald hvis man gerne vil lidt frem her i verden, og det har så bare kulmineret, de dårlige dage er der bare blevet flere og flere af, og søvnen er blevet dårligere og dårligere, og humøret er blevet dårligere og dårligere.

Præstationssamfundet

- **Set på denne baggrund** er det ikke underligt, at depression, stress og angst fremfår som en så centrale samfundsmæssige lidelser i vor tid!
- Lidelserne har løsrevet sig fra enhver forestilling om sindssyge.
- De betragtes snarere som ”normale” – alle kan lide af dem og alle kan blive ramt. Og de kan behandles!
- Men samtidig markerer lidelserne den **diametrale modsætning** til præstationssamfundets krav og forventninger.

Præstationssamfundet

- **Ikke** fleksibel og aktiv, men træt, inaktiv og ressourceforladt. Ikke udadvendt og omstillingsparat, men hæmmet og nedtrykt.
- **Ikke** på jagt efter nye projekter, men reduceret energimængde - overophedet. Ikke ”selv-udviklende” men manglende selvværd og selvtillid osv.
- Normerne i sig selv, presser, trykker og stresser!
- Præstationssamfundet skaber betingelserne for **utilstrækkelighedens** tragedie.
- Præstationssamfundet gøder simpelthen jorden for, at følelsen af ikke at kunne slå til blomstrer.

Præstationssamfundet

Og hvad gør vi så ved det?

Præstationssamfundet

- Hvis præstationssamfundet fremmer den “pressende” og “utilstrækkelighedsgenererende” præstation, hvad definerer da den “gode” præstation?
- Præstationssamfundets præstationer legitimeres og gøres anerkendelsesværdige qua deres konkurrencemoment: Du skal sejre, vinde, udvikle dig, erobre nyt land osv.
- Hvad karakteriserer så den præstation, som ikke begrundes i præstationssamfundets udviklingstermer?
- Hvordan kultiveres sammenhænge, miljøer og sociale relationer, hvor den ”gode” form for præstation skal kunne blomstre?

Præstationssamfundet

- Kan man overhovedet tænke sig præstationsfrie/neutrale rum?
- Hvis ja – hvordan kultiverer vi dem så?